

OGŁĘDZINY MIEJSCA

Podstawy prawne:

Art. 207 § 1 k.p.k. – fakultatywność czynności

Art. 209 k.p.k. – obligatoryjność czynności

Art. 74 § 2 i 3 k.p.k. oględziny ciała oskarżonego
(podejrzanego, osoby podejrzanej)

Art. 192 § 1 k.p.k. oględziny ciała pokrzywdzonego

Art. 192 § 4 k.p.k. oględziny ciała świadka

Art. 228 § 1 i 2 k.p.k. przedmioty znalezione w
czasie przeszukania i poddane oględzinom

Art. 308 k.p.k. czynności w niezbędnym zakresie

Art. 43 kodeks postępowania w sprawach o
wykroczenia

Wytyczne nr 3 Komendanta Głównego Policji z 30 sierpnia 2017 roku w sprawie wykonywania niektórych czynności dochodzeniowo- śledczych przez policjantów (zastąpiły wytyczne nr 3 Komendanta Głównego Policji z 2015 r., a wcześniej z 2012 r. w sprawie wykonywania czynności dochodzeniowo-śledczych przez policjantów, wytyczne poprzedzone były zarządzeniem nr 1426 komendanta Głównego Policji z dnia 23 grudnia 2004 roku w sprawie metodyki wykonywania czynności dochodzeniowo – śledczych przez służby policyjne wyznaczone do wykrywania przestępstw i ścigania ich sprawców).

Informacja o zaistnieniu jakiegoś czynu przestępnego powoduje podjęcie szeregu czynności zmierzających do:

- uzyskania najobszerniejszego materiału dowodowego,
- zrekonstruowania przebiegu zdarzenia,
- zidentyfikowania sprawcy lub sprawców zdarzenia.

Jedną z podstawowych czynności przeprowadzanych jest tzw. *badanie miejsca zdarzenia*.

MIEJSCE ZDARZENIA jest pojęciem szerszym niż MIEJSCE PRZESTĘPSTWA (miejsca gdzie zaistniał skutek przestępczy).

Miejsca zdarzenia to miejsce związane z szeroko pojętą realizacją czynu przestępnego zachowania się sprawcy np. miejsce gdzie przygotowywał się do popełnienia przestępstwa, jego drogi dojścia i odejścia od miejsca czynu, miejsca ukrycia łupów, narzędzi przestępstwa, miejsca samego czynu sprawcy.

Miejsce zdarzenia wcale nie musi być miejscem przestępstwa.

Samo miejsce zdarzenia to:

- Teren otwarty,
- Teren zamknięty w którym sprawca dokonał czynu przestępnego.

Kryminalistycznie – jest to miejsce gdzie sprawca pozostawił ślady swojego działania, dlatego też termin ten można różnie interpretować zazwyczaj dość szeroko jako:

- Obszar bezpośrednio realizacji czynu uznanego przez prawo karne za przestępstwo,
- Miejsce w którym wystąpił skutek czynu przestępczego w postaci np. ukrywania się sprawcy,

- Miejsce gdzie wystąpiło jakiekolwiek działanie związane z czynem zabronionym.

Badanie miejsca zdarzenia:

1. Ogólne (czynności procesowe, pozaprocessowe i kryminalistyczne).

2. Kryminalistyczne badanie (czynności procesowe, operacyjne i techniczne).

- zabezpieczenie miejsca zdarzenia,

- oględziny miejsca zdarzenia.

Badanie to zespół różnorodnych czynności mających na celu uzyskanie maksymalnej ilości informacji o zdarzeniu i sprawcy

OGŁĘDZINY – czynność procesowo – kryminalistyczna w trakcie której organ zapoznaje się z przedmiotem oględzin: miejscem, osobą, rzeczą lub zwłokami, podejmuje działania polegające na wykryciu, zabezpieczeniu i wstępnym zbadaniu śladów kryminalistycznych w celu wyjaśnienia charakteru i okoliczności badanego zdarzenia i ustalenia sprawcy.

1. Oględziny karnoprosesowe.
2. Oględziny sądowe.

Celem oględzin jest uzyskanie, zabezpieczenie i zbadanie rzeczowego środka dowodowego umożliwiającego udowodnienie różnego rodzaju okoliczności.

Celem badania miejsca zdarzenia jest rekonstrukcja przebiegu zdarzenia, które stało się podstawą wszczęcia postępowania karnego, dzięki której uzyskamy odpowiedzi na pytania czy zdarzenie:

- Jest przestępstwem, czy zdarzeniem innego rodzaju, czy dane zdarzenie wyczerpuje znamiona czynu przestępnego,
- Gdzie nastąpiło,
- W jakim czasie nastąpiło,

- Określenie charakteru zdarzenia (wypadek drogowy, włamanie),
- Jaki był modus operandii, czyli sposób działania sprawcy,
- Ujawnienie i zabezpieczenie wszystkich śladów występujących na miejscu zdarzenia, a pozwalających na zidentyfikowanie sprawcy czynu, narzędzi którymi się posługiwał, ewentualnego środka lokomocji, wytypowanie kręgu osób mogących być sprawcami, zarządzenie, pościgu, poszukiwań,
- Jaki był przebieg zdarzenia,
- Dlaczego zaistniało,
- Utrwalenie dla dalszych czynności procesowych ogólnego obrazu miejsca,

- Opracowanie realnych wersji przebiegu zdarzenia oraz planu czynności dochodzeniowych.

Celem badania jest także odpowiedź na tzw. 7 złotych/ srebrnych pytań.

Zadaniem oględzin jest dążenie do uzyskania takich przedmiotów, których właściwości lub ich brak są materialnym skutkiem określonego czynu.

Ważnym jest ustalenie:

- drogi jaką sprawca się poruszał,
- czas pobytu na miejscu zdarzenia,

- Zachowania poszczególnych osób,
- Jakie ślady pozostawiono,
- Skąd można było widzieć, słyszeć zdarzenie.

Kryminalistyczne badanie miejsca zdarzenia to jego:

- Zabezpieczenie,
- Oględziny.

Zabezpieczenie może wystąpić w różnej formie (nazewnictwo):

- a) zabezpieczenie wstępne,
- b) Zabezpieczenie dokonane przez organ ścigania.

a) Obowiązek wstępnego zabezpieczenia ciąży na każdym i obejmuje: udzielenie pomocy przedlekarskiej, niedopuszczenie osób postronnych, uniemożliwienie zatarcia śladów poprzez ich dotykania, zdeptywanie, zmianę usytuowania, powiadomienie właściwych organów ścigania o zaistniałym zdarzeniu.

- b) Zabezpieczenie przez organy ścigania polega na:
  - Stwierdzeniu charakteru zaistniałego zdarzenia i określeniu obszaru na którym mogą znajdować się ślady

Podlegające zabezpieczeniu,

- Udzielenie niezbędnej pomocy,
- Zabezpieczenie miejsca zdarzenia przed rabunkiem i kradzieżą, szczególnie w sytuacji włamań do sklepów,
- Zatrzymanie sprawców zdarzenia lub zorganizowanie pościgu jeśli są realne szanse ich ujęcia,
- Przeprowadzenie – w razie potrzeby – przeszukania u osób podejrzanych w celu odzyskania skradzionego mienia lub odnalezienia narzędzi służących do popełnienia przestępstwa,
- Przystąpienie do niezwłocznego zbierania informacji o sprawcy zdarzenia i ustalenie świadków zdarzenia,
- Ustalenie jakie osoby były na miejscu zdarzenia i

i mogły pozostawić tam swoje ślady,

- Zabezpieczenie śladów w taki sposób aby nie uległy zniszczeniu do czasu przybycia na miejsce ekipy oględzinowej (np. przykrycie śłaów).

Zabezpieczenie miejsca zdarzenia:

1. Pasywne

- art. 304 § 1 i 2 k.p.k.,
- Udzielenie pomocy,
- Niedopuszczenie osób postronnych,
- Uniemożliwienie zatarcia śladów,
- Powiadomienie policji o stanie faktycznym.

2. Aktywne.

- Wstępne określenie rozległości terenu,
- Odpowiednie oznaczenie terenu (np. znaki),
- Odgrodzenie miejsca,
- Przygotowanie do zabezpieczenia śladów,

1. Osobowe.

- Mobilizacja wyznaczonych osób,

1. Techniczne.

- płotki, znaki, tablice, sygnalizacja, organizacja objazdów,
- Przykrycie śladów ze względu na działanie warunków atmosferycznych.

Przygotowanie do oględzin miejsca:

Są to działania o charakterze taktyczno – technicznym, których celem jest stworzenie warunków umożliwiających oraz maksymalnie ułatwiających efektywne prowadzenie oględzin.

Dwie grupy czynności przygotowawczych:

1. Podejmowane przed wyjazdem na miejsce zdarzenia,
2. Czynności wykonywane na miejscu zdarzenia.

Ad1.

- Zaznajomienie się dokładne z treścią zawiadomienia o zdarzeniu,
- Założenie pierwszych bardzo wstępnych wersji zdarzenia,
- Opracowanie planu oględzin, który na tym etapie jest planem otwartym,
- Przygotowanie odpowiedniego sprzętu i środków technicznych (niezbędny, sprzęt i środki ułatwiające prowadzenie oględzin, sprzęt ochronny).

Oględziny tzw. właściwe:

1. Czynności wykonywane na miejscu zdarzenia
  - *czynności wynikające z Art. 297 k.p.k.,*
  - Zapewnić bezpieczeństwo pracy osobom biorącym udział w badaniu miejsca zdarzenia (np. odłączyć gaz),
  - Zawiadomić odpowiednie instytucje, osoby prywatne,
  - Sprawdzić posiadane środki.

Skład grupy oględzinowej:

Skład zespołu oględzinowego należy dostosować do rodzaju przestępstwa, obszaru, obiektu, przewidywanego zakresu wykonywanych czynności. Skład powinien być co najmniej 2-osobowy, funkcjonariusz pionu dochodzeniowo – śledczego i technik kryminalistyki.

Skład może być także bardziej obszerny:

- Kierownik grupy,
- Pracownik pionu operacyjno – rozpoznawczego policji,
- Technik kryminalistyki

- biegły,
- Przewodnik z psem tropiącym,
- Funkcjonariusz dobrze znający teren.

Skład grupy może także obejmować zespoły np. zespół prewencyjny, zabezpieczający, oględzinowy, operacyjny, procesowy, itp.

Wyznaczanie stałych punktów i linii odniesienia:

Dokładne przedstawienie sytuacji na miejscu zdarzenia, oraz udokumentowanie wszystkich ujawnionych przedmiotów i śladów, które mogą znajdować się poza granicami obszaru oględzin powinno odbyć się poprzez wyznaczenie stałych odniesienia i punktów pomiarowych.

Stałe odniesienia - to punkty orientacyjne

Punkty pomiarowe – przedmiotów i śladów to tak obrane punkty, które dają możliwość dokładnego pomiaru względem stałych odniesienia.

Wyznacza się jeden lub dwa punkty pomiarowe w zależności czy ślad jest mały czy duży. Prawidłowy pomiar opiera się na dwóch stałych odniesienia najlepiej tego samego rodzaju.

- Stałe punkty odniesienia to: np. dwa przedmioty,
- Stałe proste (linie) odniesienia to: np. dwie krawędzie,
- Stałe płaszczyzny odniesienia to: np. dwie ściany.

Stałe punkty odniesienia tworzą układ odpowiednio dobranych współrzędnych.

Stałe punkty odniesienia muszą się znajdować możliwie blisko obiektów, których położenie podlega oznaczeniu. W terenie otwartym należy zaznaczyć w którym kierunku dokonywany jest pomiar, by nie doszło do tzw. lustrzanego odbicia dokonywanych pomiarów.

Dobłą praktyką techników jest sfotografowanie na miejscu zdarzenia SPO 1 i SPO2, aby prowadzący dochodzenie, a w późniejszym czasie sąd mógł się zorientować w zastanej sytuacji.

Gdy mamy do czynienia z wypadkiem komunikacyjnym, katastrofą, wybuchem należy wyznaczyć stałe linie odniesienia, (proste występujące na miejscu zdarzenia) które powinny tworzyć układ współrzędnych pod kątem prostym w taki sposób, aby możliwie wszystkie ślady znalazły się w jednym sektorze. Jest to bardzo prosty sposób, a jednocześnie szybki i bezbłędny.

Jedną z linii może być oś ulicy, lub np. jedna z krawędzi jezdni, druga prosta (współrzędna) będzie wyznaczona prostopadle do niej. Może ona przechodzić przez wyznaczony SPO i być równoległe przesunięta o pewien odcinek.

Jeśli dokonanie pomiarów w bezpośrednim pobliżu miejsca zdarzenia nie jest możliwe to można dokonać wirtualnego przesunięcia SLO1 i/ lub SLO2 do miejsca zdarzenia. Aby dokonać takiego przeniesienia należy wykonać szczegółowe pomiary linii odniesienia do miejsca w które przeniesiemy SLO1' i/lub SLO2'.

Fakt przeniesienia SLO należy dokładnie opisać w protokole oględzin z podaniem odległości na jaką linie zostały przeniesione, umieścić na szkicu, a same przeniesienie SLO oznaczyć jako SLO1', SLO2'.

Dobrym rozwiązaniem, technicznym ułatwieniem może być zaznaczenie przeniesionych linii taśmą lub sznurkiem, co zniweluje błędy pomiarowe.

2. Etapy wykonywanie oględzin.

Można wyróżnić kilka etapów:

1. Etap oględzin wstępnych.
2. Etap oględzin szczegółowych.
  - Oględziny statyczne,
  - Oględziny dynamiczne,
3. Etap oględzin końcowych, lub podsumowujący.
  1. Etap ogólnoorientacyjny.
  2. Etap statyczny.
  3. Etap dynamiczny.
  4. Etap analizy.

Etap wstępny:

- Ogólna orientacja, sprawdzenie terenu pod względem bezpieczeństwa,
- Penetracja terenu,
- Ustalenie granic miejsca, które ma być poddane oględzinom,
- Podział czynności,
- Ustalenie kolejności wykonywania czynności (doprecyzowanie planu),
- Wezwanie posiłków jeśli jest potrzeba,
- Określenie taktyki oględzin,
- Wstępna rekonstrukcja przebiegu zdarzenia, wersja.

Zakres czynności etapu wstępnego w zasadzie przeplata się z zakresem czynności przygotowujących oględziny.

Etap czynności szczegółowych:

W tym etapie realizowane są cele i zadania oględzin. Dwie fazy:

1. Faza statyczna

Badanie miejsca zdarzenia z utrwaleniem obrazu, jego wyglądu bez nanoszenia jakichkolwiek zmian w zastanym układzie rzeczy.

W tej fazie można:

- Opisać miejsce zdarzenia,
- Sporządzić dokumentację (zdjęcia, szkice),
- Ustalić SPO i SLO,
- Wzrokowo ujawnić ślady i je oznaczyć,

Faza dynamiczna:

- Wszechstronne zbadanie wszystkich właściwości miejsca,
- Dokładny opis przedmiotów znajdujących się na miejscu zdarzenia,
- Zabezpieczenie śladów i przedmiotów.

- Szczegółowy opis w protokole wszystkich ujawnionych śladów,
- Dobór odpowiedniej metody poruszania się po miejscu zdarzenia,
  - *Metoda obiektywna (dośrodkowy sposób badania),
  - Metoda subiektywna (odśrodkowy sposób badania),
  - Promieniście dośrodkowo,
  - Promieniście odśrodkowo,
  - Metoda strefowa,
  - Metoda warstwowa,
  - Metoda krzyżowa.

Badanie miejsca zdarzenia obejmuje:

1. Oględziny przestrzeni zamkniętej.
2. Oględziny przestrzeni otwartej.

Opis przestrzeni zamkniętej:

- Zbadanie wejścia (odtworzenie na podstawie zeznań świadków stanu pierwotnego, przed, w trakcie zdarzenia, opis zmian w notatce urzędowej),
- Oględziny powierzchni drzwi, okuć, zamknięć,
- Kolejne pomieszczenia bada się zgodnie z przyjętą metodą prowadzenia oględzin, lub w sposób najbardziej dogodny,
- Rozpocząć należy od korytarza, przedpokoju, następnie bada się pokoje na każdym piętrze, strych, piwnicę,
- W pomieszczeniach należy zwrócić uwagę na wejście, podłogi, ściany, sufity, sprzęty i inne przedmioty.

Badanie pomieszczeń prowadzi się pod kątem:

1. Ustalenia ogólnego ich wyglądu.
2. Stanu poszczególnych części i sprzętu.
3. Śladów mających związek ze zdarzenia.

Badanie podłogi: ślady stóp, przedmiotów zgubionych, plam krwi, niedopałków papierosów, łusek, naboju, rozlanych płynów.

Ściany: czyste, brudne, niedawno malowane, pokryte kurzem.

W pomieszczeniach stosuje się odpowiednie nazewnictwo ścian:

- Ściana przednia – ściana znajdująca się przed prowadzącym oględziny w chwili wejścia do pomieszczenia,
- Ściana boczna lewa – ściana znajdująca się po lewej ręce prowadzącego oględziny,
- Ściana boczna prawa – ściana znajdująca się po prawej stronie prowadzącego oględziny,

Drzwi i okna: w którą stronę się otwierają, w jakim są stanie, na parapetach, szybach mogą być ślady. Kraty, okiennice, firanki, zasłony, ich obecność może mieć znaczenie przy ustalaniu widoczności przez okno.

Meble, szafy, szuflady: ustalenie przedmiotów nie przemieszczonych, sprawdzenie przedmiotów na meblach, czy nieporządek nie ma charakteru pozorowanego.

Pościele: ślady biologiczne.

Popielniczki, nakrycia stołowe, kosze na śmieci.

Powietrze: podczas oględzin pomieszczeń zamkniętych należy zwrócić uwagę na stan wypełniającego ich powietrza (gaz, kwas, panujący zaduch).

Opis przestrzeni otwartej:

- Wyznaczeni ścieżki dostępu,
- Badając odcinki zbliżamy się do wyznaczonego celu,
- Ślady środków transportu, ślady stóp, narzędzia i ich ślady, inne ślady i przedmioty.

W przypadku oględzin miejsca na obszarze otwartym w nocy, mgle, podczas opadów deszczu, śniegu w celu zapewnienia możliwości powtórnego przeprowadzenia oględzin miejsca, należy miejsce zabezpieczyć przed osobami postronnymi, niekorzystnym wpływem warunków atmosferycznych i ponowić oględziny w lepszych warunkach, porze dziennej.

Etap Końcowy:

- sprawdzenie zgodności protokołu z treścią szkicu i wykonanymi zdjęciami,
- Podpisy osób uczestniczących w tej czynności,
- Opakowanie materiału dowodowego,
- Uprzątnięcie miejsca,
- Podjęcie decyzji co do miejsca (opieczątowanie, oddanie pod dozór, przekazanie użytkownikowi).

Inne, dodatkowe działania taktyczno – kryminalistyczne podejmowane na miejscu zdarzenia i związane z badaniem tego miejsca.

Dodatkowe czynności to np.

- Użycie psa tropiącego, pościg, zasadzka, działania zaporowe.

Jeśli podczas badania miejsca zdarzenia stwierdzone zostanie występowanie śladów mogących być nośnikami zapachu sprawcy – możliwe jest podjęcie decyzji o użyciu psa tropiącego.

Jeśli okoliczności zdarzenia wskazują na zasadność użycia takiego środka to sprowadza się psa z przewodnikiem. Szanse wskazania tropu są większe na terenie otwartym – parki, pola, lasy, niż w miastach. Czynnikiem negatywnym są opady atmosferyczne.

Skuteczność psa należy rozpatrywać nie tylko w sytuacji doprowadzenia do sprawcy, ale także jako: wskazanie drogi ucieczki sprawcy, odnalezienie przedmiotów porzuconych

Zgubionych, wskazanie innych okoliczności zdarzenia, np. miejsca zaparkowania samochodu, czy przystanku autobusowego gdzie trop się urywa.

Badanie miejsca zdarzenia w pewnych wypadkach z użyciem psa może się przerodzić w pościg.

Pogoń za uciekającym sprawcą przestępstwa – wąskie ujęcie, gdy organ posiada kontakt z osobą uciekającą - pościg bezpośredni.

Zespół przedsięwzięć organizacyjnych, taktycznych, technicznych zmierzających do ujęcia osób ściganych – szerokie ujęcie. Do tak rozumianego pościgu zalicza się:

- Pościg czołowy,
- Działania zaporowe,
- Zasadzki,

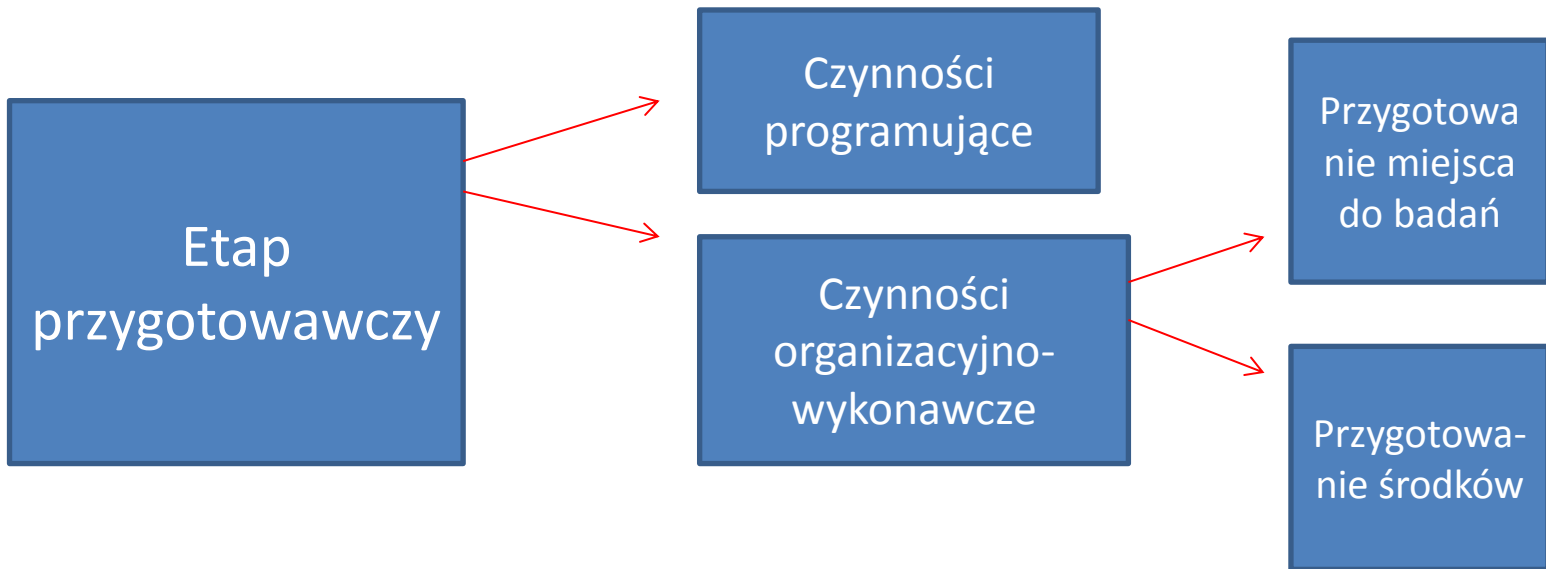
- Działania poszukiwawcze,
- Zatrzymanie osób ściganych.

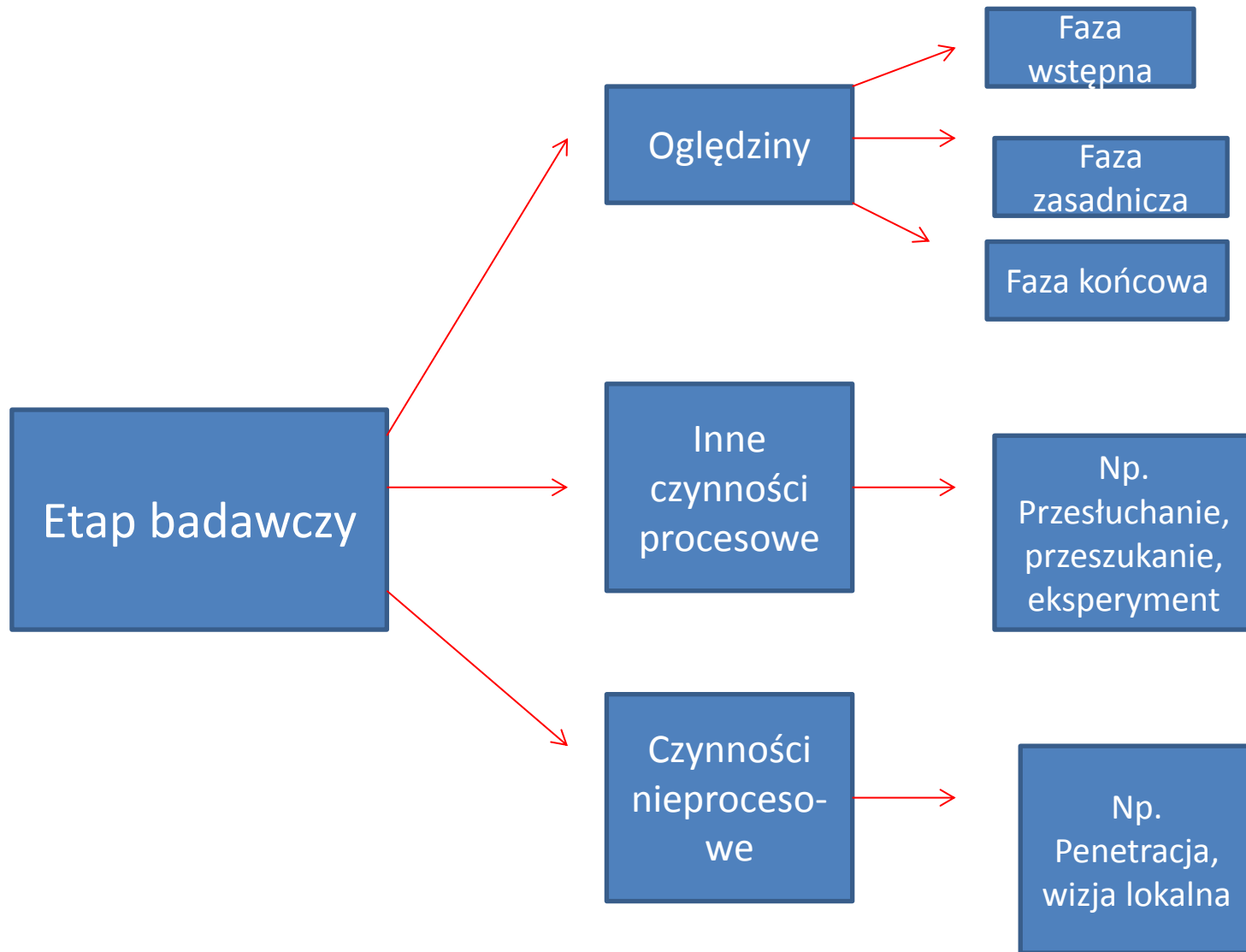
Pościg czołowy organizowany jest we wszystkich możliwych kierunkach ucieczki sprawcy. Wykorzystuje się znaczne siły i środki, np. tworząc punkty zaporowo – kontrolne. Blokada odcinków dróg, niedopuszczenie osób postronnych do danego odcinka drogi. Kontrole, kolczatki na drodze. W ramach działań pościgowych mogą być organizowane zasadzki np. w miejscu zamieszkania sprawcy, jego bliskich znajomych.

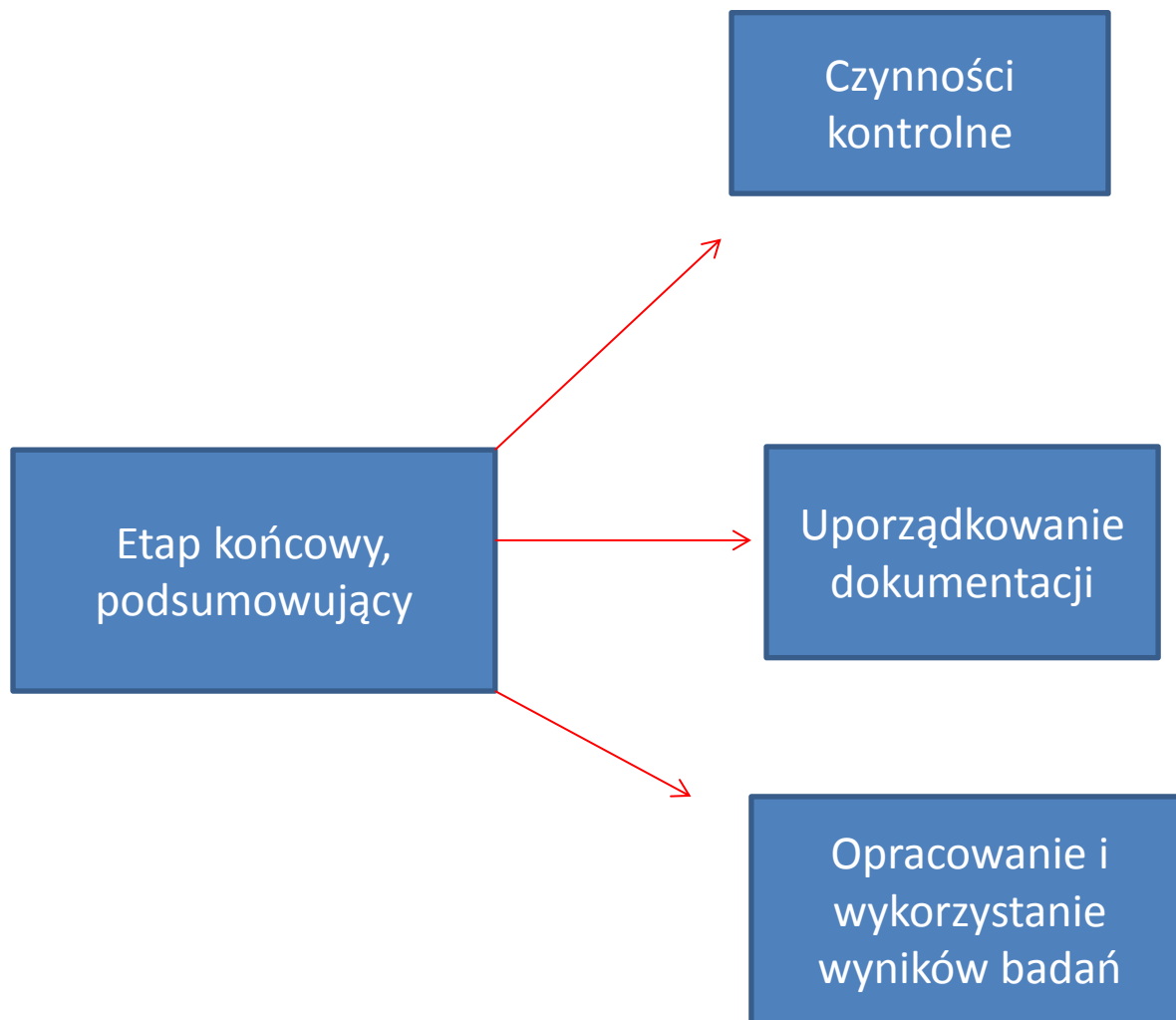
Jeśli przez dłuższy czas nie udaje się zatrzymać sprawcy podejmuje się poszukiwania regionalne, ogólnokrajowe, międzynarodowe.

Informacje o zdarzeniu, cechach sprawcy, jego modus operandi, ujawnione , zabezpieczone ślady trafiają do określonych zbiorów – kartotek.

Literatura:

1. J. Mazepa, Vademecum technika kryminalistyki, Warszawa 2009.
2. J. Kasprzak, B. Młodziejowski, W. Kasprzak, Kryminalistyka. Zarys systemu, Difin 2015.
3. W., G. Kędzierscy, Kryminalistyka, wybrane zagadnienia techniki, Szczytno 2011.
4. J. Widacki, Kryminalistyka, Beck.
5. K. Witkowska, Oględziny, Aspekty procesowe i kryminalistyczne, Warszawa 2013.